

המצפה

דמי התימה לשנה בפולין 600 מ"מ,
 רבע 150, מחיר גליון בודד 15 מ"מ.
 באוסטריה 600 כתר לשנה 150 כ" לרבע.
 במשיכו-סלובקיה 100 כתר לשנה 25 כ" לרבע.
 ברומניה 100 ל"י לשנה, 25 לרבע.
 מחיר מודעות 30 מ" בעד שורה
 קצרה או מקומה. מחיר כרבת מ"מ או
 הודעת אירוסין 100 מ". האדרסה:
 "Hamicpe" Kraków ul. Młodowa 22.

Kraków-Lwów dnia 8 kwietnia 1921.

גליון מז.

קראקא-לבוב, פ' תורע, ביט אדר ב'. תרפ"א.

מאת האדמיניסטרציה.

מפני עליות שכר הדפוס ושכר הפועלים בכפלים הגנו
 אנוסים להרים מחיר "המצפה" להרבע השני, כדי למלא
 עכ"פ במקצת את חסרונו, מחיר המצפה לשנה הוא מעתה
 600 מ"מ, לרבע 150, מחיר גליון 15 מ.

תוכן הענינים.

לקראת האביב — על פי יחזקאל, רפאל ספר, האמריקניות
 והציונות. יוסף שטרן. — מתהפכות הזמן: סטיגור שנעשה סניגור. —
 מדינה ומדינה ומכריה: כקראקא, יין ארבע כוסות — נגנב. בפולין
 ברומיה, באוסטריה, ברומניה, בצרפת, בארץ-ישראל, באמריקה. —
 השבוע בכל העולם. — ירושלמי לקרשים וטהרות, ד"ר ש. אי
 סאזנאסקי. — ש. ז. יעבט: מתוך אהבה.

לקראת האביב — עדיפי יחזקאל.

הגידה לי ידירי העברי, התרניש את הרוח הפושרה, המבשרת
 את האביב, התחזינה עיניך את ירקהשרה המבצבקי, התקשכנה
 אוניך את קול הרור הנשמע בארצנו, התשתתף בשמחת הטבע
 הנעורה? ובכלל התעורר לשמוע קול זמרה ומנגינה, לקרוא דברי
 ספרות ואמנות? הלא אין ספק, שהונגך האל בלב מרניש ובנפש
 מתפעלת מכל נאה, טוב ומטיב, הגידה לי ידירי, מדוע אין בכיתך,
 במעשיך ובכל סדרי ח"ך אף זכר לאמנות, ליופי, לעדינות ולכפ
 המרומם את נפש האדם מעל נפש החיה הרומשת?
 בי"אם מה זה מרומם את נפשך ידירי? ממה הנך עפול עוד
 להתפעל? האין זה הבצע, המשכורת? יודע אני, לא תוכל להעדים
 ממני, ויודע אני גם לפמד עליך זכות, כי בלי הממון הנך חרל-אישים
 ואין מקום לך בתכפ, אך תכפית חייך בודאי אין זה, החיים לא
 השאירו לך מאומה, היי צער תחיה, לא רק שלא מצאת חלקך בעולם,
 לפי יתוך כשרונך וסגולות גפשך, אלא אף חלק הפחות שבפחותים
 לא תמצא דו"י הכסף, אשר יענה את הכפ, בלעדיו אין לך מקום
 להניח ראשך, אל עקרכים אתה יושב, הבפ עוינים אותך ורואים כך
 את השונא, וכך נעשית רודף בצע, כי רק הוא עורנו ליות חן לראשך
 ונותן לחייך איזה ערך, והרגל נעשה טבע עד שעשית את השפס
 רעיקר, את האמצעי לתכפית וכך אינך מוכשר עוד להתפעל מן
 הגאָה והמרומם, אינך מוכשר להביא גם קרבן לרבר נעלה, לא שאינך
 מביא קרבנות כל עיקר; אדרבה קרבנות אתה מקריב הרבה יותר
 מאחרים, אבל לא כשכיל היקר והנעלה בעיניך, אלא כשכיל הטוב
 בעיני אחרים, מרוצקי וחבריו למשך הקריבו את חייהם והיי כפ בני
 עמם ושלומם כשכיל אידיאל זה, כדי שישלמ החולין הרומי-הגם על
 המשכיל והשוע הרומי, כמה קרבנות כבר הבאנו כשכיל האידיאל
 הנעלה הזה וכמה עפינו להביא עוד? הלא חויון התונה כרומיה עדיין
 לא קרב לקצו, אבל בשכיל בנין בית חיינו כמה קרבנות הבאתם
 אתה והברוך?

דעים הם עם הוריהם? האם בני היהודים מלאים רנשי תורה להוריהם
 כבני עם אחר? בחיי העמים יש עת לבנות ועת להרום ואה"כ שוב
 עת לבנות, אלפי שנה ארכה העת להרום לישראל והנה החיינו
 וקיימנו והגיענו אלקי ישראל שוב לעת לבנות, שבעים דור שעברו הרי
 מתקנאים בנו, והנה נודע לנו להותנו ולעצבוננו, כי דור המדבר
 אנחנו, דור שאכלה הגלות את נפשו וקצצה את כנפיו, אינו מוכשר
 לראות את אור האביב המעיר את כל היקום מתרדמת החורף, בלתי
 על סר הבשר ועל השומים והבצלים שבמצרים נפשו תאבל, דור
 המדבר אנחנו, שפחד העמלקי, והכנעני והערים הכצורות שורה עלינו
 ולא נעלה, ואף את בנינו לא הבשרנו לעליה ולתחיה, והטובים שבהם
 אנוסים למרור בהוריהם למען יזכו לה.
 ושומע אני את המענה שבספך; על הפסול הנכרך הוריד,
 ובנבוב דברים אתה בא להצמדק, דברים ריקים, שלא יצילוך בעיני
 ההיסטוריה, צרות של יום יום הכו אותך בספורים, בארישות ואינך
 מרניש את המחרשת החורשה על נכך, המאריכה למעניתה, אינך
 מרניש אפילו את המטבח, שערכו רשעי העולם לאחיד באוקראינה
 להשמידם, כמה הקרבת מהונך, להציל עכ"פ שריד מהם? וכמה לקרן
 הגאולה, כדי לעשות מטבח כזה לאי אפשר? הדור הזה ספוג עפוש
 וטחב מן הסביבה הנרפשה ועיניו שועו ואזניו ככדו ולכו לב אכן
 ואינו רואה את הדר האביב הקרוב והוא יושב ומיכב על המנופת של
 שר אתמול מתוך עצלות לצאת ולבנות מחר טוב ממנו, והנה אנשים
 בעפי נפשות רצוצות ולבות נפתלים מושפים בנו ואין אנו מוכשרים
 לקרוא חדלו ממנו!
 עת כואח הזה החוה יחזקאל גם על גרות ככל כרורו, שהשוע
 אותה עם המצב כנלות מצרים, רחוק מארצו, מנואל כחלאת זרים
 יקבור בקבר הגלות המרה, מאין כשיזן להתיוסם ולקנות ולשיר שירת
 ציון, היתה יהודה שקועה במים שערי מומאה והנכיא רואה ונאנת
 אעבור עיך והנך מתבוססת כרמך ואומר לך — למראה הקלקול;
 הסאוב הזה של השחתת הנפשות כוראי היו דאויים לקללה; איזו
 תקנה יש לה לנפש נשחתה כמדה שתאר שם הנכיא? אך לא!
 הוא לא יכול לקלל אנשים, שלא כעיניהם הם רואים ולא באזניהם
 הם שומעים, חרב חדה היתה מונחת על צוארי בני עמו והוא לא
 נתיאש מן התשובה אל אלקיהם, אל עמם ואל ארצם וסיים את
 תאורו: כרמך חיי!

לכה נא אתי ידירי אף הרחוב היהודי ונחק את האנשים איש
 אחרי אחיו, שאף נא את כל אחר מה עשה בשכיל התקופה החדשה,
 הפותחה חלק חרש ברברי ימי הארם וישראל, האם הבנים תמימי

העברי את מנהיגיו נגד האמריקנים. אפ"י שאין בו מן ההתערבות הפוליטית של ממלכת-חזק כמו אז. באותה הזדמנות שנעמד על המשמר, שלא תעשה איז לקולוניה אנגלית במובן הפיליפי, נשניה נ"כ שלא תעשה קולוניה קולומבוסית במובן הרומני. ארץ ישראל - צריכה אמנם להיות מושפעה מכל העמים התרבותיים, אבל כמרה שזה ובתרימוניה, באופן שלא תתנכר השפעת תרבות אחת על חברתה ומכש"כ שלא תתנכר השפעת תרבות חזק על תרבותנו או ואופינו הלאומי העברי.

וזאת מחויבים לדעת גם אהינו כאמריקה ובהיות הציונות האמריקנית צעירה לימים אף ינסו לכופף עלינו תורת בית-המדרש האמריקנית כניגוד: אם תקבלו מוטב ואם לאו... מניחים אנו את דולרינו בקופסתנו ואף אחד לא ינתן לקרן היסוד שלכם.

אחר מענפי התחיה החשובים הוא בלי ספק החנוך הלאומי. לנו יהודי אירופה ברור הרבר, שבלי חנוך לאומי אין תחיה לאומית. בתור יהודים תורנים יודעים אנו מה פעל ר' יוחנן בן זכאי להיהרות בהצילו את יבנה מכליון אחרי אשר אבד עמנו את שלטון עצמו המדיני, יודעים אנו את ערכם הרב של ישיבות סורא ופומבדיתא בתור מרכזים רחניים ומבצרים חזקים ליהדות בגולה, יודעים אנו גם את התפקיד החשוב, שמלאה ישיבת רבי עקיבא כמלחמתו של בר כבוכא, אב"ג גם בתור אירופיים יודעים אנו, שכל סלתה ושמנה של האומה הם תלמידי כתי הספר, הם נושאי האידאליים שלה ומנשימיהם. כתי המדרש הנם לכל העמים התרבותיים כתי מקדשיה, המורים - כהניה ותניקות של בית רבן - צאן הקרשים. אפילו הנרמנים, הירועים בהערצתם את המיליטריזם, חלו את נצחונם הגדול בהיסטוריה אצל סידן - כהמורה הנרמני. כך מעריצים ומקדישים העמים התרבותיים באירופה את החנוך הלאומי ונושאו. ואם בעמיצ חזקים ונדולים, שאינם תלויים בדעת אחרים, כך אנו שעומדים עדיין על מפתן תחיתנו הלאומית בארצנו, שרוב אוכלוסייה הם בעת בלתי יהודים, אינו דין שמחויבים אנו לרבו כל כחותינו ומרצנו הלאומי בכדי לחזק את החנוך הלאומי, שנמצא עדיין בחתוליו ולהביאו לידי הנוכה הראוי של מוסד לאומי מסודר ותדיר. זה הוא לדעתנו דבר ברור כשמש, שאינו זקוק להוכחה.

אבל רוקא בדבר הפשוט הזה התקשו אהינו שמעבר לאוקיאנוס ואינם יכולים או אינם רוצים להבינו ובהבינם על זה כעל לוקסוס, שרק העמים העשירים יכולים להרשותו להם, הלכו ומחקו את קצבת ההוצאות על החנוך לנמרי מתקציב עבודתם, מודדים הם את כל עבודת התחיה באמת הבנין של ביונעס וכך מפעל, שאין מתן שכרו בצרה, אינו כדאי להם לטפל בו, כי הוא בעיניהם מעין חלוקה חדשה. נגד הלישקפה האולטרא-אמריקנית הזאת יוצאת ההסתדרות הציונית באופן גלוי ומחלט, כי עומדה היא בנגוד גמור לדעת הקהל העברי לא רק בארץ ישראל, אלא גם בכל העולם וכמו שנפטרדה בשלום מאת הרוח הצרפתי והגרמני, שהשחלדו מתבוללים לנטוע בא"י, כן בודאי תכניע את הורם הנלוותי החדש הכא מאמריקה ותרוח העברי יצא עוד הפעם מווקק שבעתים כטהרו וזכותו.

יוסף שמרן - לבוב.

מתהפכות הזמן.

קפיגורה שנעשה מניגור.

תהפוכות הזמן הנפתל הזה נגלות גם בארץ ישראל. הכל זוכרים עוד אזיה תפקיד מלא, למשל, אלי עזר בן יהודה בירושלם, הוא היה האפיקורס הראשון בא"י, אחר השני, פוקר להכעים. ולא רק הוא אלא גם אשתו, העברית חמדה ובנו, ביתו ועתוניה, שהיה מוציא, הצבאי וההשקפה, היו סמל הכפירה והפשועה ורק כוועה הזכירו אנשי

האין גם היום כך? גם מצב דורנו הרוחני מביאנו לידי יאוש עד שנואש מדור המדב יבקש, וזו חזו שישתהרר מן התקוה לשוב למצב שלפני המלחמה, לסיר הבשר והשומם ויאסף אבנים וחומר ויעמיד ארדכלים ויבנה בית חדש מלא חיים עצמיים, - אור וחרוה יופי ואידאליות. הרי עתיר טוב מוכן לנו, אחרית טובה מרמה לנו מקרוב, אשר בה נחיה את חיינו אנו ולא יצריכונו להתבולל ולאבד את קניינו אנו, לא נשמע קול מנרפים לאמר: לחמנו אתם גוולים ואת נשמותינו אתם מרעילים! למעננו נעבוד ואומנותנו נשניא, דעיונותינו נשמיע ולא נחקה אותך זרים, להיות לפענ ולקלס בעיני עצמנו.

ישוב דברי אותו החוה מצלצלים באוזנינו: המה אומרים: יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגורנו לנו. הנה אני פותח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיהם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל... ולא ישמאו עוד בגוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם וטהרתי אותם והיו לי לעם. רפאל פפר.

האמריקניות והציונות.

כאשר אך החל רעיון תחית ישראל בארץ ישראל לצאת מגדר הויה של הולמים יחידים ולקבל צורה מוחשית בתור תנועה לאומית בלגית עברית, יצאו מתנודי הציונות בטענתם, שאין עם ישראל בנמצא, ישנם רק יהודים נרמנים, יהודים צרפתים וכדומה. אכל עם ישראל כבר חרל מהיות ואין בעד מי לרכוש את א"י, הרצל, זה הלוחם האריה, שהבין תמיד להכות את מתנגדיו בהרבים הם, זה שהפך את היהודען-יונען - ליונע יודעי, עשה הוקא מהמענה השלילית הזאת של המתבוללים יסוד להציונות ובהתאמה למימרא היהודעה של התלמוד, צרקה עשה הקב"ה לישראל שפורם לבין האומות, העמיד את ההשערה, שפוזר ישראל בכל עמי התבל תביא תועלת לבנין האומה בא"י. ראשית מפני שהשפעתם הפוליטית תתפשט בכל ארצות פוגריהם ותגדל יותר משהיתה בהיות העם הישראלי כנוס ומרוכז בארץ אהה, ושנית מפני שהתריכות השונות של עמי העולם יאצילו מרוחן על יהודי הגולה וישפיעו משובן על ישראל, היהודים הצרפתים יביאו לנו את הסעם הטוב, את תורת האמנות והיופי היהודים האנגלים - את השכל הבריא, סכלנות וקרות המונ, יהודי גרמניה יעשירו את עמנו כחוש למשטר וסדר, בעמקות המחשבה ובמתניות העבודה. גם מצעיר צעירי העמים, מהעם האמריקני יש לנו הרבה ללמוד: זריזות מסחרית, יושר, עממיות, התמדה בעבודה וריאליות החיים, מכל איתן המעלות המיוחדות של העמים השונים אמרנו לפתח בנו עצמיות בעלת חטיבה אופית לאומית אחת, אשר עליה יבנה עתידנו כביתנו הלאומי בארץ ישראל.

וכשכאים עכשו אהינו האמריקנים ורוצים להשכין כל תורת לינקולן בא"י ולהעמיד את בנין ארצנו על רגל אחת של האמריקניות, הם סותרים כזה את הסרדיציה של הציונות, האומרת ליסד בא"י ישוב מופתי, שיתאחד בקרבן הטוב והיפה שבכל ממלכות העולם, שיהיה בו מעין, תקון העולם במלכות שדי, די להראות על, מדינת-היהודים של הרצל, על הנסיון הקיאופרטיבי של אופנהימר, על רכישת אדמת א"י ע"י הקרן הלאומי בשעבי כל העם העברי, בכדי לדעת, שמה שאנו רוצים ליצר בא"י הוא לא זה שאנו מוצאים בארצות הגולה השונות. ועיב לא יפלא בעינינו אם מנהיגינו מגדירים את התנועה הציונות בפני הורם האמריקני, השוטף כעת את כל העולם, בלב מלא הסכמה ורחשי תודה עומד העם העברי שבא"י ושכשאר ארצות הגולה על צד מנהיגיו נגד הורם הנלוותי החדש, וכאותו העוז והמרץ, שתמכם לפני מלחמת העולם ב"לחמתם נגד ההשפעה הפאן-גרמנית, שרצו להכניס לא"י בעלי, העוורה, באותה המסירות עצמה לתוך העם

בפולין.

בווארשא היתה ועידת המזרחי מכלל המדינה ואחרי מועצה של ג' ימים החליטו את ההחלטות האלו: ל'סד ועדים גליליים בכל גליל וגליל. להוציא הוספה יהודית לארגון המזרחי וירחון עכרי לבני הנעורים החרדים. לבנות משרד נשים. כדי להרביץ רעיון המזרחי בין הנשים. הרבנים שבמפלגה יקדישו כל אחד חודש בשנה לנסיעת תעמולה בתוך ועד המזרחי יהיה משרד צעירים. לארגן את הבהורים תחת דגל המזרחי. בענין הפוליטיקה החיצונית הוחלט להוסיף לישא וליתן עם הממשלה והעם הפולני לבא עמדם לדי הסכם על יסוד החוזה הוורסילי. להשתדל כיהר עם כל הצירים היהודים לבנות הסתדרות היהודים ותקנות הקהלות. שתתישב בהן דעת המעוטים היהודים. בענין א"י הוחלט. שהארגון צריכה להכנות ע"י כל העם ומשום זה צריך המזרחי להתאחד עם ההסתדרות האחרות של החרדים. לעבוד שכם אחד בבנין הארגון; ל'סד אגודה אחת של כל החרדים. שתגדיל את עלית היהודים האדוקים לא"י וביחוד בניהם. ובכדי להמציא את הממון הרב הדרוש לבנין הארגון יתאמצו כל המזרחים להרבות את הכנסות קרן היסוד והקה"ק. הועדה הביעה מחאה עזה מצד אחד נגד אותם הפועלים הרדיקלים. המפירים תורה בא"י ומכעיסים תמירום את שומרי התורה ומצד שני נגד הקנאים הסיצונים. הנלחמים נגד כל תקון חדש ואפילו נגד יסוד ביה"ד הגדול. בענין ההנך הוחלט. שייסד מנהלי ביה"ט. תתכונני בווארשא סמינר לזמורים ובית לדירה כשביל תלמידים מן החוץ והאגודות במדינה יכלכו את תלמידי מקומן בימי למודם בווארשא. הועד יוציא ספרי למור מיוחדים לבתי-הספר של המזרחי. למנות משניה. שיפקח על בתיהם של המזרחי וי'סד בים הרשים ברוח המזרחי. לסייע את צעירי המזרחי לבנות בכל מקום שעורי ערב ללמוד כל עניני היהדות ול'סד גם לנערות בים ושעורים. ועיקר גדול הוא לאסוף ממון לקופת ר' עקיבא לטובת החנוך. להמאמענט' כתיבים מראדום עיר ענין מנחך. שנכשל בו פקיד זריו מאותם השמחים להציק ליהודים בכלל הוומנות. בראדום מת יהודי זקן. ששמו היה טבל רוונבלום. אחד הקרובים הייך טלגרמה אל בניו בערים שונות כזהיל. טבל בסכנה. כל הבנים נתקבצו. ישבו שבעה וחזרו לעריהם. האחד שב לסלומניק אצל מיעהוב. והנה בא אליו שומר סתר. תפשו והוביל אותו אל בית האסירים במיעהוב. בחקירה והדרישה נודע לו. כי עונו הוא. שיש לו מנהרה נסתרה ובודאי לשם רגול. הוא שאר מנין לכם אשמה מזהה כזאת? והשיבו לו. כי נשלחה אליך טלגרמה מראדום שהמונעל בסכנה. לא הועירו ראיו חיו ופירושויו. לפי דעת הפקיד הזריו כל המדינה תהיה בסכנה אם היהודי הזה י'סב חפשי. רק אחרי דין ודברים ימים רבים ואחרי ערכות בני עירו יהודים וגצרים ואחרי מתן ערבון שלל חמשים אלף מרק הוציאוהו לחפשי לפי שעה.

המניסטר הפולני לסיניץ סטשקובסקי התפטר. בו יאבו ליהודים פשרון וקצין. הוא עמד בראש המפעל לפי"ם את היהודים ולמלא דרישותיהם במקצת ובט"ם כלל עבודתו הוא אנוס להתפטר מפני מרת ישרו באמרה שאין להטיף את כל משא המדינה על העירונים ולהתיריש לבעלי האחוזות הגדולות ולאכרים העשירים. המשתמשים אפילו משלם מס בינוני. הוא בקש לתבוע את המס בחוקה מאתם ולפי שיר האכרים תקיפה עתה מוכרח ס. לסור. ומיר התחילו עתוני צורריו להרוץ עלינו הרב לשונם והם שבים על קיאם ומזכירים שוב את העלילות שבו עצינו וקוראים תגר על הדין והדברים על צידי היהודים לתכלית התסכס. צ' שק'סקי י'שים מחסום על פיהם. ומלכוב באו שליחי הסוחרים הפולנים אל הממשלה. למטרני על היהודים. שלא להקל להם את גירת השביתה בחני הקתולים. כי זה בזיון לכנסיה הקתולית השלטה וכפטר שהיהודים כבר נואשו מן השבת שלהם והם מסללים אותו ורוצים לעבוד שבעה ימים בשבוע לנזק

הישוב הישן שמומם. והיה הנקף למרת בן יהודה להזמין אל ביתה את ידרי ביהים ולהאכילם לחם וחמאה כרוך בבשר. כעין זכר למקדש כהלל. המה לא שמו מעולם יד למה עבי"ם מפני הנמום. בעתונם כתבו רברי קנתור. להכעים את החסידים והפרושים שבא"י באופן שגם עתון חפשי שבחפשים בגולה היה נשמר ממנו. המה ציירו להם חמיד באלו עתונם הוא ארגנם של היהודים הנאורים בפאריז. שאמנם מי'ם קבלו את האמצעים להרמים את העתון ההוא. שקראו היו מתי מספרי עתה תארו לכם רבותי. שהאיש הזה ובני ביתו הנכבדים נעש' עתה - משען ומבטח לצדיקים. מעו ומגדל לכל שוטני הישוב החדש' כד'יתותח לירות אליו ממסתרים ועתונם. דואר היום' הוא ארגנם של אנשי הישוב הישן. כו יסו הריסקנים והזונפ'לדים. כל הממונים והאמרכלים. הישיבות ובתי הזקנים. הנרגנים והשטנים; בו הם רבים את ריבם עם הציונים ועם הפועלים השקצים' ונגד התקונים בדת כביכול. שרוצים המתדשים לעשות. כעין בית הדין הגדול וכנסיה. של רבנים כעין סנהדרין רחמנא לצלן. שם הם מפרסמים את כרוזיהם. תעניותיהם. איסוריהם והשבונותיהם. בקצור. דואר היום' של משפחת בן-יהודה נחשב כירושלם כעין. היוד' בווארשא. ומחזיקי הדת' עליו השלום. שהיה בלבוב והאיוראעליטי בפראנקפורט. היש עוד תחפכות גדולות מזו?

אולי יהשוב מי שהוא מן הקוראים. שרק משחק אני ודבר בזה לא היה ולא נברא. אלא משך הוא; הריני מדגישו. שזוהי עובדה ולא הוספתי בה משהו ליופי המליצה. אע"פ שאני הפכפך.

מדינה ומדינה ומקריה.

בבראמא.

יין ארבע כוסות - נגנב!

המניסטר הפולני הממונה על כלכלת הארץ נתן רשיון ליהודי קראקא להביא מחוץ לארץ שני קרונות יין לארבע כוסות ויין לא יהיה. הא כיצד? שמעו ותמהו! סוחר היין וו. כפרדנורזיה לקח מאת הרב שם תעודה. שהיהידים צריכים יין לצורך דתי. התיצב הסוחר כווארשא לפני הממונה במניסטרוים והראה תעודת הרב ואמר. שהוא צריך יין כשבי"ב כל קהלת קראקא הגדולה. וקבל רשיון על שני קרונות יין ותיכף מכרם ברצועה (פאסעק בלעז) כווארשא עצמה והשתכרי שלוש מיליונים ויהודי קראקא יצאו ידרי הובת סדר בפסח בלי יין אם רק העשירי החמסן בשלוש מיליונים. אחי"ב בא ראש הקהלה הקרא' קאית דר רפאל לאנדא אל המניסטרוים בבקשה צנועה. לתת לו רשיון להביא צמוקים לפסח בשבי"ב יהודי קראקא. שיצאו י"ח ארבע כוסות עכ"פ ברוחק. הממונה תמה: הרי נתתי כבר רשיון להביא שני קרונות יין לקראקא ולמה צמוקים? שניהם הביטו זה על זה בתמהון. הדבר היה ברור: רמאי אחד השתמש בתעודת הרב הפדנורזי ובשם קהלת קראקא להטעות את המניסטרוים ולרמות את כל יהודי קראקא והוא מחופף על בטנו; שישו בני מעי. עלתה לו ערמת! דר לאנדא קבל בקושי רשיון להביא שני אלפי ק"ג צמוקים. ליטרא אחת לכל בית אב.

הועד בה"ם העברים היתה ישיבה ראשונה והחליט למנות מסדר קבוע. לבנות ככל עיר ב"ם עברים ומפקח על בתי-הספר בערי המדינה. וגם מזכיר לכל העבודה העברית. כאספה הבללית של ה' עבריה' הרצה מר זילברנינג על רוע מצבה של התנועה העברית ועל אדישות הצבור העברי אליה. גם הפעם רוב המיעותתמים באספה היו עלמות. נבחרו: לראש מר ולקובסקי. משנהו מר כביטנר. לוינשטיין מזכיר. דהרה זילברנינג. דר זמל ופרומר. מי יתן שתהיה עבודת הועד החדש יותר פוריה.

ועוד פעם מהלומות ומהומה רבה, במקלות נלחמו שני המחנות עד זו דם, בצאת הפרופסור מן הכית רדפו אחריו שונאיו ובקשו לשלוח בו יד. תלמידיו הנינו בעדו ועוד פעם מלחמה בחוצות. — מה היה הטאו של החכם היהודי? סוציאליזם אחדים עמדו לרין בעון מעל באיץ מולדתם בשעת המלחמה. הפרופסור היהודי ידע להם זכות והעיד למונתם ורבריו עשו רושם ויצאו זכאים. חכמי ישראל שמחים תמיד למנוע שפיכת דמים. והווי סבת הכעס. הקנאים צמאו לדם והיהודי מנע מהם תאיתם ועיב מות ליהודים!

בארץ ישראל.

אנודת הפועלים היהודים עשתה חוזה עם קבלני מסלות הברזל החדשות סמוך ליפו ויקבלו לעבודה שלש מאות פועלים יהודים. אנודת ישראל באי החליטה באספתה בירושלים, ליסר לשכת העליה בכל ערי איי, כדי להמציא עבודה לעולי הגולה חרדים. גם תיסד חברות בעלי עסקים מכל המקצועות.

כאשר בא משרטשיל, המניסטר האנגלי לעניני הקולוניות, לירושלים, יצאו לקראתו ראשי הרבנים מביהרד הגדול וסית ביריהם לברכו. מר נחום סוקלוב נשא את נאום הברכה. המניסטר ענה דברי נחומים, כי בשורת בלפור היא כסלע איתן כל תמוס ולא תופר ולא תשתנה. יצירת המכון הלאומי היהודי באיי, תהיה לברכה לכל העולם, לכל העם היהודי ולכל מלכות בריטניה. המניסטר דבר הרבה עם מנהיגי היהודים והערבים. האמיר עבדאלה אחי האמיר סיוול בא ירושלימה וכפי הנשמע יתמנה למושל על גלילות מואב ועמון. בקורו של המניסטר האנגלי שמש הזרמנות לצרי יהודה בכל הארץ לחדש את הפרעות שפ אשתקד, כדי להראות לממשלת אנגליה, שלא יסכימו לתת ארצם ליהודים, מהו ענין הפרעות האלו ואילו מרה תפשו אין יודע עוד, כי רק שלגמה קצרה הודיעה זאת. כפי הנראה עמדו היהודים על נפשם, כי נהרגו ערבי אחד, ויהודים אחדים רק נפצעו.

הועד הלאומי וועד הצירים וראשי הרבנים הגישו תזכיר למשרטשיל, להודות לו על כל דטוב, שעשה הנציב סמיואל באיי והבטיחה, שלא יקפחו היהודים זכויות הערכים החשובים ותחית העם היהודי תנחם תחיה לכל המזרח. גם בקשו להרשות עליית היהודים במרה מרובה וביתוד מארצות הלחץ וההרנות. גם מלאכי הערכים צרי הודה התיצבו לפניו ובקשו ממנו לבטל את החלטת סן רימו בדבר איי ולאסור עליית היהודים, משרטשיל ענה, שאין זה בירו והוא עצמי כתנגד לדרישה כזאת.

באמריקה.

רעש של השתוממות העירה בניוירק דרשתה של הנסיכה ראדוויול על-אדות מקור הפרטיכל של אספת זקני ציון, שצוררני תרגמהו לכל הלשונות, לקטרנ על היהודים וליחס להם על סוי כל הצרות המתרגשות לכא על האנושות. הנסיכה היא היתה אחת מן שרות החצר של אלכסנדר השלישי והיא בקיאה בכל נכלי צוררי היהודים. את הפרטיכל היא זיף סקיד הפוליטיה ארושעווסקי בשנת 1884, כדי להוכיח לקיסר, שיד היהודים היתה בהרינת אביו, אך שרי הצאר לא נועזו להטעות את מלכם, כי הוא לא היה סתילהאמין בכל שוא ותפל. ובשנת 1904 מצאו צוררניו בחצר ניקולאי הטפש שעת הכושר לכצע זמנו של המייזף ושלחו את הפרטיכל פאריה. לתקנו שם עיפ כתבי ימי המרידה הצרפתית - והביאיהו סטרבורנה והציתו בו אש חמתו של הצאר. שרי הצאר וכל חכמי רוסיה הבינו את המרמה ושחקו ושום אדם לא האמין בדבר. רק במחתייהם של דור המלחמה, שאבדה בינתו, עשה גם הבל כזה רושם ומצא מאמינים אפילו באמריקה, כאשר סיימה הנסיכה את דבריה התנפל עליה אנטישמי אחד מאנשי צורר היהודים סורד ואמר שהיא משקרה והביא עדותו של צורר ישראל ידוע, כי רופא יהודי זאכאריין המית גם את הצאר

הנצרים. — גם היהודים המתבוללים נשאו ראש אחרי שנשכח זכרם והגישו תזכיר לממשלה בבקשה, לזכור להם את נדבת לבם, שהתנדבו לעזוב את מחנה ישראל ולהכרך אחרי האומה הפולנית, הלכך תתן להם הממשלה יתרון לעומת יתר היהודים, כלומר תשלם להם שכר בעד הבנייה, כמנהג הקיסרים שלפני המלחמה.

ברוסיה.

בממשלת פטלורה, שמקום מושבה בנולה בטרנוב, נספחו שוב שני יהודים לא נודעים, ופטלורה הוציא אל כרוו האוקראינים, להשמר מהתנרות ביהודים ומנווע בהם לרעה ולתפוש את הלסטים, ששפכו דם יהודים ולענשם כרשעתם. הוא קורא לרוצהים ההם, בולשיוויקים, קומוניסטים וסתם לסטים, כדי להעיר עליה המת העם, שהוא קורא לו להגן על היהודים.

באוסטריה.

בבאדן אצל ווינא נפטר בשיבה טובה המשורר העברי הנליצי נתן סאמועלי. הוא היה אורח גם בספרות היהודים בשפת אישכנה, והיה שייך לאותם הסופרים המעטים שלא היו על עטם והיה רוב ימי חייו איש אמר. את הדיו הראשונים פרסם בימי נעוריו בשבועון העברי שיצא בברודי בשם, שבע שבתות, השפת נאמיני בשנת תרכ"ד ואז הוציא גם שני ספרי שירים בשם, כנף רננים. בשנות השמינים פרסם ספורים וצוירים בעתונים אישכנוים, ובספרים מיוחדים הדפים ספורים גדולים, בשנות, המצפה הראשונים כתב בו סאמועלי שירים וספורים, בהוצאת, תושיה הוציא מאספים בשם סרציפס חוברות קטנות מן החיים, ספריו היו מתרגמים תמיד מלשון לשון, בי היו נעימים ונחיים, מברחים ומעשירים את אוסף הראיה, בודר העבר נחשב סאמועלי לאחד מגדולי הסופרים, היהודיים, והיה באמת גדול מרוב משוררי רוסיה, אע"פ שבתר נליצי היו אלה מולולים בו ושוכחים אותו, הוא נולד בשנת תר"ז בסטרי וחי רוב ימיו בלוב, רק בימי המלחמה ברח למערב.

ברומניה.

אנודת הסטודנטים הבין-לאומית שלחה כרוו אל התלמידים הרומנים אשר בפאריה, להזכירם את הובותיהם, שקבלו עליהם בוועידה בכריסל בדבר המעוטים הלאומיים. משום זה שלחו התלמידים ההם מפאריז אל חבריהם ברומניה, שאינם מודים בדעות, שנשמעו בוועידת קליוונבורג ברוח קנאי ללחוך את היהודים ולדכא כל תנועה לא רומנית, הדעות האלו הרעילו את היחס של הרומנים לשכניהם המעוטים הלאומיים ובשביץ זה יסבלו בני רומניה בחוץ לארץ ובוועידת הסטודנטים הבין לאומיים, לפיכך הם מקוים, שלא יתקיימו ההחלטות הקנאיות ההן, כדי שלא ישמעו תוכחת מוסד מחוץ לארץ. בוועידת הסטודנטים הרומנים לא נקראו הסטודנטים היהודים, גם החלישי שבאנודות הסטודנטים לא יבאו יהודים ואף לא המתבוללים. הסטודנטים היהודים נועדו לבדם בבוקרשט וחוקו את הרוח הלאומי היהודי והציונות הרויחה ממנו הרבה.

בצרפת.

במהומה, שהתחוללה בין קירות האוניברסיטה הפאריזית מאת התלמידים הקנאים הלאומיים, נגלה פרצופה האמתי של צרפת בומן הזה. על הבימה עמד והרצה הפרופסור היהודי וויקטור באש, סתאום דרוו אל ההיכל קין סטודנטים מתלמידי האנטישמי פיאון דורה וקימו שאון ומהומה ולא נתנהו לרוש, נטפלו אליהם תלמידים אחרים ובקשו לגרשם והיתה יד איש ברעהו והניעו לירי מהלומות עד שבאו שוטרים והפרידו ביניהם, אחיכ פריץ מתנה אחר אל היכל ההרצאה ונערו בסרופסור בנויפה; כך למסקוא! מות ליהודים!

בלבו, אם אמנם ממקור הירושלמי יצאו והיה על המו"ל לנלות את הכי לעיני אחרים, כי עד עתה רק הוא לבדו העיד עליו. ואולם כל הדרישות לנלות את הכי היו ללא הועיל והמו"ל היה מתהסך בתחבולותיו ותחת לענות בנחת, ביאות לחכם וחוקר, ענה בדברי נדופים. הריב ראטנה, אחד המומחים היותר מובהקים במה שנוגע להירושלמי, לא נסתפק אף דגע במאמרו על מס' חולין ב.העולם: שנת 1907 ועל מס' בכורות ב.הקדם שם, כי יש בירושלמי זה הרבה סימני נערות, המעידים בהחלט שהוא מאוחר וכי כל הספר נאסף מהמו"ל מהבכ"ל, מתוספתא, מספרא ומשאר מדרשי הלכה ואנדה והעיקר ממאמרי הירושלמי הקדום, הנמצא בידנו והנוגעים לסדר קדשים. כן תרץ משפטו גם הריב רימטר אבדיק רוטרסם במאמרו ב.ה.אוראליטי' לשנת 1907/8 ונועתקו גם לעברות ב.קול יעקב, הריד סימונן הראה מדברי המו"ל בעצמו, כי כל ספריו ע"ד מציאת הכי ואופן קריאתו הם מלאים סתירות ונזורים ובראות נע"י מאמרו ב.אירועליטישע מאנאמסשריט'י, שנספח ל.יודישע פרעססעי' 1907 ג"י 12, וכדומה, והרב מאיר דן פלאצקי אבדיק ווארטא נוכח אבדיק אסטראו סלך לאמא) הדפים בסוף ספרו, שאלו שלום ירושלים' (ביבליוריית תרע"ו) תכילת מכתבים, אשר מהם יוצאת כל ערמומיותו של פרידלנדר ותהפוכותיו, וכדומה, עד כי אין כל ספק כי לא ירושלמי קדשים מונח לפנינו אלא דבר, אשר בדה אם המו"ל או איש אחר מלבו, כרי לאחוז את העינים ולמצא לכסף מוצא.

ואם ככל זאת יתקש המתקש ויאמר, כי שערי התירוץ לא ננעצו וכו' יודע אולי אשת כפי פרידלנדר וכי ננחה בדורנו דבה, שאריו השתוקקו גדולי ישראל זה דורות הרבה, הנה תבא מציאה חדשה שבחדשה ותוכיח כברור, כי לא היה ירושלמי לקדשים ושהרות באוצרות ה.גניזה בקהירו במצרים נמצאו עלים מכ"י אחד, שנקרא בשם פירקוי בן באבוי ושמתכרו היה תלמידו של ראבא, שהיה תלמידו של רב יהודאי נאון, מחבור זה שנפור צרותה שונים. פרסם רא"א הרבני שני עלים ב.הגנ"ך הרביעי ושני עלים אחרים הדפים רי"ץ ניצבורג בשו"ת הנאוניס, אשר הו"ל בשם גאוניקא, מכלי שידעו מאיזה ספר צוקחו והנה זה מקרוב הוצא הרי' מאנן עוד ד' עלים בקמברידז והו"ל הכל ביהד בהריווי הצרפתי' לשנת 1920 (כרך 8 עמוד 113 והלאה). בן באבוי מרבה לספר בשכחו של רב יהודאי נאון ואומר עליו, שפא היה כמותו מן כמה שנים עד עכשיו, שהיה גדול במקרא, במשנה, בתלמוד, במדרש, בתוספות ובאגדות ובהלכה למעשה ולא היה אומר דבר שלא שמע מפי רבו והיה גדול בקדושה ובטהרה ובחסידות ובענה והיה מדקדק בכל המצות כולן והיה מאסיר ימוסר) את עצמו לשמים והיה מקרב את הבריות לתורה ולמצות ולא הניח כמותיו, ומכא עמ זה דברים, ששלח רב יהודאי דאי, להסירם ממנהגים שנהנו בהם שלא בהלכה, אלא כמנהג שמד (9) ובתוכם ע"ד סירכא, כי לפי דעתו, כל סירכא אפילו כחוש השערה אין לו בדיקה, בין דסריך תרבא דליבא ובין דסריך בשיפולי ריאה ובין דסריך בנבה דריאה בין דסריך בחיתוכה דאוני דוקא דסביך בבשרא' 10), והנה יש בפרקי בן באבוי בקישור עם

(9) ר"ל שמד שגורה מלכות יון היא ביצנץ על יהודי א"י. כידוע לפי ה"סדרס" (ד' קושמא דף ג"ו ע"ב), מסכת השמד הזה תסנו דומר בקדושת מוסף פעמים באהבה וכו', כי לא היו יכולים לומר מלכות שמים בקול במקומו הראוי, ולעמת זה אומר בן באבוי על בבל, כי לא שלטה מלכות הרשעה על בבל ולא עבר (צ"ל עברה) פרת מעולם ולכן, לא שכחו תורה שבעל סה ולא הלכה למעשה שתי ישיבות מימות עולם ועד עכשיו".

(10) ע"ד ענין זה של סירכא דליבא שאלו אנשי רינוס בא"י בשנת ד"א תש"ף והשיבו להם משם: "וסירכא שבשומן הלב נחנז סנהדרי סטנה וסנהדרי גדולה אוכלין אותה, כי דבימות סהמת שומן הוא ואין לכלות ממון שד ישראל וכו'". וכיו גאוני כבד היה אחד שהתיר לדיכוס סירכא דליבא והוא רב יעקב ברב מרדכי ונחלטו עליו,

אלכסנדר השלישי בסם המות, ובסוף אמר, כי האשה הזקנה היא דמאית ולא הנסיכה. ראדויוויץ, אך הנסיכה לענה לו והבטיחה, כי הצאר אלכסנדר הניט במחלת הכליות והרופא זאכאריץ לא היה יהודי ובחלו ספל בו הפרוססור הנצרי האשכנזי ליידיץ, כל השומעים התמרמו על האיש הזר ודרשו שיוכיח דבריו, אך הוא בחר להתנכח החוצה ולהמלט.

הועד האמריקני לעזרת יהודי המזרח (רד"ק), הוציא בשתי השנים האחרונות ארבעים מיליון דולר בכסף מוזמן, ובמלבוש, כמכונות ובכלי-מלאכה לבע"מ, בווינא לברה חלק הועד מיליון ותשינ אף דולר. בשנת 1920 נאו ארצות הברית באמריקה 65 אף יהודים. מספר היהודים, שנאו לאמריקה מחלת ההגרה בשנת 1881 עד היום הוא שתי מיליונים וחמשת אדסיס.

השבוע בכל העולם.

בקש כל העולם לשאוף מעט רוח אחרי מלחמת שבע שנים. קפץ עליו רגזו של יון, בוועידה הלאנדונית קבלו הטורקים את הפשר שהוצע והיונים לא קבלו, אלא חזרו הביתה וחדשו את המלחמה נגד הטורקים על דעת עצמם וכבר נחלו מפלה עצומה כראוי להם על השביתת את שלום העולם, מחנה שלם של יונים נפל בשבי והטורקים אומרים להכניע את היונים ולהוציא מירם כל פרי נצחונם. — באנגליה פרצה שוב שביתת חוצבי הפחם יותר ממיליון פועלים שובתים ודורשים למסור את המחצבים בידיהם. הם קלקלו את המחצבים. — הקיסר קארל, שהודח מכסאו, לא רצה לשוב אל נלותו כחרפה, אע"פ שהשתדלו בערו הממשלות, שתקבדהו ממשלת שווייץ ותתן לו מחסה. הוא העמיד עצמו חולה, כפי הנראה הזמינהו אירי אוגנרים ובגרו בו כאשר התרו בהם כל הממשלות השכנות, כי יכבשו גם את שארית הארץ, אך סוף סוף נרשוהו מן דארץ ובכל הדרך שמו עליו משמר צבא. — בראשית החודש הזה בטלה הממשלה הפולנית את הצנוורה של הצבא על מכתבים ההולכים לחוץ לארץ. — בחינא שולטות מהוסות מדיניות ורעב נורא וכמה מיני מגפות המפילות רבבות חללים בכל שבוע. ארץ מונגוליה של חינא נקרעה ונגראל רוס' מושל עליה, גם חלקים אחרים של הארץ הגדולה נפרדו.

ירושלמי לקדשים וטהרות.

מאת ד"ר שמואל אברהם פאנאנאסקי — ווארשא.

(סוף)

לפני חמש עשרה שנה הרעיש את העולם איש אחר, שכנה עצמו בשם שלמה יאורה אלגאוי הספרדי, המכונה פרידלנדר (ובאמת היה יליד רוסיא מעיר בישנאקאוויץ בפלך וויטעסק) ואמר, שמצא בארץ תורכיה אצל יו"ח של ר' יהושע כנכנשתי בעל שדה יהושע כתביד של ירושלמי קדשים למס' זבחים, מנחות, חולין, בכורות ותחלת ערכין, שנכתב בשנת ד"א תתקע"ב והוציא לאור כתור חלק כי בשנת תרס"ו מס' חולין ובכורות ואח"ו בשנת תרס"ט כתור חלק א' מס' זבחים והנשאר מערכין, והורו לו בתחלה הריש באבער, שכתב הערות למדהויהו ובאור מלות זרות הנמצאות בה, וכן הגיר שלום מרדכי הכהן אבדיק ברעזאן הסכים עם ההוצאה ועטר אותה בהנהותיו, אבל עד מהרה נוכחו כמעט כל הרבנים והחכמים, אשר עסקו במציאה זאת, כי היא מוויפה, הרביז באכערי לא חשד אותה מיד בוויף, אבל כמאמר הגדול, שכתב על מס' חולין ובכורות של ירושלמי זה ב.הקדם שנה א', אומר, כי יש בו הרבה דברים נפלאים בעיני החוקר ומעוררים ספק

ש. ז. יעבץ.

מתוך אהבה.

מדת אהבת ישראל גדולה מאד בעיני החסידים ובה הצטיין רבי יצחק מאיר יותר מכולם. כל נפש מישראל יקרה בעיניו וקוומה היתה לו כקיום עולם מצא. ומשום שקיום כל הברואה תלוי בכריאתה, לכן השתוקק, שכלל ישראל יהיה בריא ושלם, ברור היה לו כי המחלות, הפגעים והפרענויות הבאים על האדם, הם הם המביאים אותו לידי חטא ומלכלבים את הנפש ולו היה בריא בנופו, היתה גם נשמתו מהורה ונקיה ולא היה חושא מעולם. כי כשארם הוא בריא לבו טוב עליו ומתוך חרור נקל לו לעבוד את ד', מה שאין כן באדם חולה, אז הוא נרגז ואין דעתו פנויה לעבודת המקום ברוך הוא ואף כי השכינה שורה למראשות המנוחה, אבל עבודת ד' מתוך עצבות כמה קשה היא, לבעל יסורים ומה גם לסביבתו... על כן בלה כל ימיו בתפלה על ישראל, שצא יחלו ועל חולי ישראל — שידפאו.

בבית התפלה בקרן מעריבת דרומית עמד; יריו מורדות, נטויות קצת לפניו ופתוחות כמקשות עורה. גוו מתוח ונפשו לאחוריו, רק את את ראשו הניע כמטוטלת של שעון מימין לשמאל ומשמאל לימין ושפתיו מצמדו רבוננו של עולם! אחר מיהודיך חולה; ורח כן שרה, רפא נא לו; חסיד הוא, תם וישר, כמה יפה הוא, בענותו ברוך הוא וברוך שמו, אמן. אנא, החלימיהו מהרה, למען ישוב לעבדך בלבב שלם כדרכו...

בירכתי בית התפלה על יד התנור ישבו הנמושות בקצה השלחן מזה ומזה שקועים בשיחה, נר יוספסירה, שעמדה במנורת עין נמוכה, האירה את פניהם בקו או קלוש. שאר הבית עטוף ערפל היה. מקרני הירח, שחדרו דרך החלונות, נראו כתמי אור תכלת מרובעים על הרצפה ובבואתם הפיצה את האפלה במקצת.

— הלא ידעת, רבון העולמים, נשמע שוב קולו של רבי יצחק מאיר — כי שלום בן רבקה יהודי כשר הנהג, אנא, שלח לו רפואה שלמה, נכשר כן-אדם זה בציונות, אבל אל החשב לו זאת לעוון, מאהבתו שאהב את עמך ישראל עשה מה שעשה, אין כאן משום דחיקת הקץ; יהוד מאמין הנהג ולבו יחשוב, שגם רצונך בכך, אהב הוא את ארץ ישראל ויש שהאהבה מקלקלת את השורה לפעמים, מלבד זה הלא הוא נוח לשמים ונזהר בבריות, צר לי עליה, בעל אשה ובנים הוא, אי-אפשר לי להסתכל בצערם של עניי הצאן האלה, ענני, ד', ענני!...

דבריו אלה הוא מדבר בקול ועד לשלחן נייעו, אך המסובים לא שמו דעהם לכ, רגילים הם בכך; על כל צרה שצא תבא ועל כל אדם שהצלה ישפוך רבי יצחק מאיר את שיחו לפני אביו שבשמים כדבר איש אל רעהו כן ידבר אליו כביכול, בתחלה בבקשות, בתחנונים ובדברי פיוס ולאט לאט ברנש והתלהבות... ידיו תתרוממנה צמעה, עיניו תתעצנה למהצה ואישוניהן עלצמו כולם ובהגיעו את גופו כשבת רך פנים ואהרן ישקע בתפלה, ולאחר שעה קלה יפסיק, אז יוציא את קופסת הטבק מכיסו, יתן בה שני ראשי אצבעותיו מלאות טבק ינישן אל הטמן ויריה בחוקה, את קופסתו לא ישיב עוד אל כיסו; באנדרופו יחוקנה ואת כל האנדרוף יתחב לתוך אכטנו, בידו השנית יחליק את זקנו והפיוש בשרעפיו יצער צעדים אחרים ויעמד נוכח השלחן המואר ברחוק מקים קצת.

— ראו נא, נשמע קול אחד המסובים, — רבי יצחק מאיר הונה-מחשבות עמוקות.
— כלי ספק יחשב על הולה, ששלח להתפלל עליו ענה קול שני.
יצחק קל של התול יתהף על שפתי המסובים.
— יצחק מאיר! — יסנה אליו בקריאה אחד המסובים, איש

הסירכא כזה: תדע לך מפני מה אוכלין סירכא בארץ ישראל מפני שאין בידם הלכה אחת מתלמוד הילכת שחיטה ולא מסדר קדשים כולו. נשתכה מהם סדר קדשים כולו והלמוד סדר טהרות כולו. הנה שמענו דברים ברורים, כי לא היו בידי אנשי אי לא סדר קדשים ולא סדר טהרות ואף מה שמפליא ביותר: אף הלכה אחת מהלכות שחיטה, היינו ממס' חולין, ואם יאמר איש, כי היו בידם ונשתכחו, הנה עכיפ הרוחנו לדעת שאם נשתכחו כבר בימי תלמוד תלמידו של רב יהודאי, היינו בתחלת המאה השביעית לאתף החמישי, איך זה היו שני סדרים אלו במציאות בימי הראב"ד והרמב"ם ושאר המהברים המאוחרים לדם, המביאים אותם? ועם זה פשט הדברים מוכיחים, כי לא נסדרו שני סדרים אלו כלל בא"י וסרו כל הספקות והדלו כל הפענות.

והסנה לזה היא כנראה זאת, כי סדרו בא"י את המסכתות-לששה סדרי משנה על הסדר, היינו בתחלה סדר זרעים ואח"כ מועד וכו' וכתוך כך באו צרות ומצוקות ורדיפות, נסגרו בתי המדרש, החכמים ברחו לבלב וכדומה, ולכן כבר סדר מיוקין טרם הספיקו לסדרו כיאות, כי למשל הנמרא לני בבית היא מעט ככמותה, אף שעניניהם הם כה חשובים, ובכוא התור אל סדר קדשים וטהרות כבר נשבת דכל ולא היה בידי מי לסדרם (11), והראב"ד והרמב"ם, אשר אמרו, כי נמצאו חמשה סדרים שלמים מהירושלמי, לא נקטו לשון שלמים על הרוב כלומר על ד' סדרים ועם זה היו בידם איזה דפים מסדר קדשים, כמו כשסובר הרות נרף מ ע"ב), אלא שמועה שמעו וסמכו עליה, אבל את הירושלמי בעצמו לא ראו מעולם, כי היה בכלל חוץ הירושלמי בלתי נפרץ ונתק אך מעט ואם הובא איזה דבר ממנו לנכון או גם שצא לנכון, או העתיקו אותם הבאים אחריהם, מכלי לעיין בנוף הנמרא, כי לא היתה לפניהם, ועייד נתרבו המאמרים שמובאים בשם הירושלמי ואינם בו, ושהרבה מהם לא נמצאו מעולם בירושלמי, אלא במדרשים או בקובצים אחרים (12).

על כל פנים הרוחנו לדעת, כי התחלת, שאולי ימצא כרבות הימים באיוו פנה נסתרת קדשים מהירושלמי כלו או מקצתו, היא, תחלת שוא ויש להתיאש ממנה, ואולם לזאת יצפה המצפה, כי ד הסדרים, שכאו אלינו, הם לפחות יצאו לאור מחדש צרופים ומוזקקים ע"פ דרך הבקורת וע"י שנשוה את הנדפס עם מה שנמצא בכ"י ועם מה שהוא בראשונים ונעמד על הנוסחה הישרה ואף שיהויר עליו סירוש מספיק לא בדרך חדוד ופספול, כיא סירוש אשר מנמתו תהיה אך ורק להבין על ידו את דברי תלמודאי דבני מערבא.

ובמה שנוגע לשיניי נוסחאות בהראשונים זכור אותו האיש לטוב והוא הריב ראטנר מוויילנא, אשר קבץ אותן לשני סדרים הראשונים (מלבד למס' עירובין) ביב חלקי ספרו, אהבת ציון וירושלים (אף כי השאר עוללות), ואולי יבא אחר תחתיו ויגמר את אשר התל הוא, ומה גם עתה כאשר אור חדש על ציון האיר הנה מהראוי, כי יעלה אור גם על אותו הספר החשוב שנתחבר בארץ אבותינו והוא תלמוד ארץ ישראל.

ווארשא ג' כ"א אדר תרפ"א.

חבריו, ע"י שו"ת המדה ננוה ס"ו פ"ו ואו"ז ח"א ס"י ת"א ושאר המסומות שהובאו במאמרו של ר"א ביכרד בה"ריווי" הצרפתית כרך מ"ד ע' 237 והלאה.

(11) מס' נדה נראה שנפדרה עם סדר נשים, וכעין חזון זה ראינו בככלי כ"י מינכן, שגם שם בתובה מס' נדה ביחד עם סדר נשים.
(12) מקומות כאלו נרשמו מהר"א עפשטיין בהמניד הוצאת פוכס שנה י"א גליון ליב ולי"ד (ונעתס משם לירושלים" הוצאת לונס בנדן י' ע' 148-157, והוא מחלק את המאמרים המובאים בשם הירושלמי ואינם שם כד' מינים); מהר"ז ראבינאוויי (ירושלים" שם ע' 158-177) ומהר"ש באבער (שם ע' 229-278), וע"ע דברי אסטוביצר ג' מאנאטמשיפט 1911 ע' 419 והלאה.

בכף מעשיהו כי אסתגשו עמו ותחזיקו את עצמכם לסלתו ולשמני של העם. למורי דרכו ולמאשריו ואת העם הפרה פשוטה. לסוס אין הבין שעליכם לשום את הרמן בפיו ולרכב עליו. לכוף עליו הר כנינית לקבל תורה חדשה ומצוות חדשות ואם יסרב העם לקבלן ומתוך ענה ויראת הכבוד יהין לדבר בלשון: לא כך למדתנו רבותינו ומתוך גמנומו ושמענה המלים: אוי ישי לחשוש מפני פניעה דתית. מסורת אבות, מיד תקצפו ותכעסו, בצעקכם, קשיות ערף, יסיגה. לאחור ועוד מלים כאלה, למען הבעית את האזנים — — —

ואז יכרח שוב אל הקלויו והחסידים ימצאו הן בעיניו. פה אני רואה את העם במקוריותו, היה אומר לנפשו ובמנוחה שלמה ישב ביניהם ושמע לדבריהם מבלי קחת בהם הבל ומבלי גלות גם את דעותיו הוא. אך אחרי עבור זמן מה, בהסתכלו אל האריות ושויון הנפש, הוסר ההתענינות במצבם וסמיכה על הנס יותר מדאי, אשר מצאו להם מקום בקרבם, לא יכל להבליג על הנשותיו וברח מפניהם וקפץ שוב לתוך גלי הים הציוני.

החיוון הזה היה הולך ונשנה פעמים אין מספר וככל מקום באו שמתו לקראתו.

בתור ציוני העובר לרעיון תחית ארץ ישראל, מצא לנהיג לעלית שמה, אם לא להשתקע, לראות לפחות את הארץ בעיניו. בשונו היה מלא התלהבות, ובא אל חבריו הציונים תחלה, באולם הברה התחילו מרברים זמדרבים, וכוחים, שאלות ותשובות על כל קוץ וקוץ תלי תלים שר הלכה והרשלי מתחיל מתדנו כבר: מתוך דבריהם הוא מביר, שלפניו עומדים בעלי תיאוריות ובעלי השבונות מהשבי קצין על פי מספיים יבשים, שכר הציונות אצלם מעין ענין של ריח והפסד, והוא מביט סביבותיו ומבקש את בעל הנפש, בעלי הרגשו, האנשים המקדימים נעשה לנשמע, והוא בורה אל הקלויו, אל מכריו החסידים, אשר הושיבוהו בתוכם והקיפוהו שאלות.

והרשלי מספר על דבר ההרים והגבעות, קברי האבות והמלכים, הימים והנהרות ושמותיהם, העכרים לבנון והרמון, נהל קישון ומי השלח; עיד יושבי הארץ, נשיהם ושפם, מלבושיהם, מנהגיהם, שפתם ועוד ורממה שוררת סביב, כל אחד שקוע בהרהרויו ופניהם מביעים כאב עצור ונענעים עוים, מפי אחרים מתפרצות אנהות.

דבי יצחק מאיר עומד בעינים עצומות, — ומה יעשו שם הציונים? שאל אחד המסובים.

— עובדים הם את האדמה ונהנים מיניע בניהם, יש להם בתי ספר וגמנסיות, בתי תפלה ובתי התעמלות, בונים הם את הארץ.

— רבי יצחק מאיר מתרחק אל קרן ווית' שלו ולאחר דגעי מספר יגיע קצו אל השלחן, בדברו כלפי שמים:

— אמת הדבר, שציונים הם, אבל בעלי זכיה גדולה; ארמת הקודש הם עובדים בזעת אפיהם, העולם הזה לוקה אצלם מקום בראש, אבל יעבר דור, שני דורות והשאור שבעיסה, שהביאו אתם מן הנולה, כליד יחף, יהיה בלא היה, אויר ארץ ישראל יחכים וישובו אל די בכר לבם ונפשם, אנא, רבנו של עולם, חוקם ואמצם, דעונך הם עושים: מחוננים הם את עפר ארצך, החלימם ושלה ברכה במעש ידיהם!...

יוסף האלבערשטאם מברך את שיבמרת זהבה וזיבניר לארוסה עם מר מיכל וילבר בכמז'ט ורב אושר ונהת. הננו מברכים את רודנו מר מיכל זילבר ואת מרת זהבה וזיבניר מפה לארוסם במז'ט מלב נאמן, יהי עתידם מאושר!

משה לינוואנר יאשתו — ירוסלב. הננו מברכים במז'ט את חברנו מר משה שמראסקערנ מק' לארוסו את מרת רחל זאנדנארטען. נח מיללער, דוד האלפרן נבאי הקים כלוכאמשוב.

זקן, חסיד, שבלה רב ימיו בנית החסידים ובנית הצדיק נודע את כל החסידים מנעוריהם ולכן תחיש אליהם כאל אנשים הנפלים ממנו בערך, בלי דרך ארץ ובנסות. — יצחק מאיר, רב לך בתפלתך, הבורא, כביכול, ירפא. הגילה את הולי עמו בלי המלצתך, נש נא הלום ושמע מה בפי הרשפי שלנו, הדשית ונצרות עמו!

— הרשפי שב עתה מארץ ישראל — מלא אהריו אברך אחר — ובלי ספק כמונו כבוד הכסף לשמוע על אדותיה; אל יהי דבר זה קל בעיניך, ארץ ישראל, מה?

נגש רבי יצחק מאיר אל השלחן, והושיט את ידו להרשפי, מבלי דבר דבר, רק בראשו הניע לאות שלום.

שותק היה רבי יצחק מאיר, שתיקה זו באה לו משום מעשה שהיה, פעם נכשל בלשונו וגרם רעה ליהודי אחר ומני אז קבל על עצמו לבלתי דבר דבר דומה היה תמיד. לאיש שאינו פוסק מתוך התפלה.

ישב הרשפי אצל השלחן, כשראשו נשען על ידו השמאלית ובהחוייו שלום בידו הימנית הסתכל בפני רב יצחק מאיר ורבי יצחק מאיר הסתכל גם הוא בהרשלי, בזקנו הגוון, ככובעו המקשה, מעשה אשכנו ובעיני שניהם נוצצו דמעות.

בעל מזג הם היה הרשלי וגוה להתפעל. בנערותו התחנך על ברכי החסידות ובלה שנים רבות בקלו ובנגרותו הריח את ריח ההשכלה, אשר נרשה את החסידות מלבו; אך ההשכלה לא השפיעה עליו כמו על אחרים להרום ולהאבד, לנמוש ולנתוץ, להשאיר את היהדות בבחינת קלפה בלי תוך, רק איזה ברק הציוני מין דבר לדוגמה, זכרה, בתור שארית מני קדם, יהדות בלי יהודים, יהדות שר יזכור... של קדיש... והפנימיות נכונה, ריקה, יבשה, צנומה, מלאכותית, קרה כקרה הנורא... אדרבה הוא אהב את היהדות כמו שהכירה ביפדותו, אך הפין היה, שהנלות לא תנולה, לא תמטם את לבה ולא תקטין את מוחה, שיהחיה לא יהיו אנשים קטנים, בעלי השנות קטנות, כי אם ירגישו את ערכם ושיכבדו את עצמם, שידעו את בהם, שלא יהיו שפלים ונבזים בעיני עצמם, שלא ישנאו זה את זה, שלא יהיו כשבלים בודדות, כשווח פזורות, כי אם כנוף אחד שלם ומוצק, עם שגורלו ועתירו בידו הוא — — — ויען שהציונות פשטה אז בארץ, מצא בה את בטויי לבו והיה לציוני בכל המו והתלהבות החסידותיים ונלחם לדעותיו בהרוף נפש, ומלחמה היתה לו מבית ומבחוץ, במהנה עצמה ומחוצה לה, בעל נפש יפה היה, בעל לביטהור עיב לא נלחם במתנגדיו באמצעים נסתרים, לא התנפל עליהם מצד ערפס, לא ארב להם, כי בשער דבר אהק, בנדוי, פנים אל פנים והוכיחם בשבט פיו, מקלויו אל קלויו רין, למען התוכח. החסידים דברו אליו פעם בנחת, בדברים מקוטעים, ברמו ופעם בעקיצת שפתים כהתול, בדברי הדרוין והוא היה תמיד נהל שוואף והיה עונם בקול, קולות, בראיות ובמפתים, ואף כי דבריו לא מצאו אוון קשבת, לא מר' מבוט עליהם יום יום, להתוכח עמהם ולספר להם את כל הנעשה ונשמע בעולם הציוני והאמן האמין שיעלה בידו לפשט את העקמיות שבלבם.

לאחר זמן התרחק מן ההסי'ים ולא בא אליהם עוד והשקיע ראשו ורבו לתוך החרבות הציוניות היה לחבר בכל הועדים; אך בראש לא העמידוהו מעולם, כי נפשו להטה גהלים ולמשול ברוהו לא יבול; מתונות, פשרות, ותרנות ועוד דברים כינצא באלה, הדרושים למנהל ועומד בראש, זרים היו לרוח, ולא ידע מנוחה והיה לאיש ריב ומרון, מלים מפוצצות כמו ציונים בלי יהדות, יהודים מאתמול, ציונים מחזיקים בתבלולות התמלטו מפיו כפעם בפעם ולא אחת ושתיים פנה אל מנהלי החרבות הציוניות ומנהיגיהן והמטיר עליהם אש ונפריה:

— אתם, היודעים את כחכם ואת חולשת אחיכם — היה צועק — לא תחזיקו את עצמכם חלק מן העם, שעליכם להשתתף

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת ישיביל.

מרק.			
60	התקופה, ערך ע"ד פרישמן, ספר ד', ה', ז', ט', כל ספר		
200	מקלט, ירחון, ע"י ברקוביץ בניוירוס 15 ספרים		
90	שירי אנקריאון, תרגום שאול משרניחובסקי	המחיר	
150	איפינינה בטורים	מאת גטה, תרגום יעקב כהן	
130	פואמות דרמתיות	פושקין, שמעונוביץ	
80	הנסיעה בהרי הרץ	הינה	
200	נבזים ועבודת נבזים	קרליץ, אינהורן	
180	באש ובחרב, חלק א'	שנקביץ, פרענק	
190	חלק ב'		
190	חלק ג'		
150	חלק ד'		
70	ממעמקים	וילך, פרישמן	
80	מניפה של לירי וינדרמיר	וילך, טביוב	
100	חשיבותה של רצינות		
80	מיתה	שניצלר, יקוביץ	
110	האחיות	וסרמן	
70	רבי שלמה נגיד	שלום אש, מ. שפירא	
170	אינבורג	קלרמן, דוד צמה	
120	האויף, חלק א'	הפטמן	
500	שכור וכשוף, ספור	ברנר	
500	חיי אדם: ילדות	שלום-עליכם, ברקוביץ	
500	נערות		
500	בחרות		
190	אירידיון	קרשינסקי, בן-אברם	
110	מלחמה ושלום, חלק א'	טולסטוי, פרויוש	
110	חלק ב'		
110	חלק ג'		
110	שש אחיות, דרמה	צ'יכוב, בן-אברם	
150	י"ן כריסוף רומן רוען	ה. ייבין	
160	חוץ התשבי	מאת יעקב כהן, המחיר	
100	הקרושים, סמפוניה		

ובערך המשלוח 5%

קמולוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול. דרהר.

מחירו 150 מרק מכורך

למ"ס ולמורים רבש הגוז

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה
למשלוח כסף היא בית מסחרו של
Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.

ברכת מדיט ורב טוב לך חברי יהושע ווינברגר לארוסך את
מ' אסתר בירנבוים מסאנדן.

משה רוזן - בלו.

מדיט, מדיט נקרא ממרחק לשיב מר-מנדל אינטראטער
מפרמישלא לחתנתו עם מ' הלנה חוטשנר מטרנוב כעת בוויין, יהי
עתידם מאושר, מדיט להוריהם!

וושא ריינהערץ ואשתו - ירוסלב.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים

ופתרון ע"פ כל המקורות ההיסטוריים וע"פ
ההגיון הפשוט. מחירו עתה 100 מרק, ע"י
„Hamicpe" Miodowa 22 Krakow.

Josef Perlberger Wien II., Rembrandtstr. 39.

יקנה בשביל סחרים בחוץ כל מיני המדים הימיים, לוחות
זכוכית, נייר וכל מעשה עור במחיר יום ויום ומשלחם לבעליהם.
הפירמא נוסדה בשנת 1875 ועוסקה באמונה ובדיוק נמרץ.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית יוכל כל אחד לבוא לירי
שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32
כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית.
מחירים של עשרה מכתבים - 220 מרקאות, של
קומפלט בן 32 מכתבים - 615 מ.

השפה, ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים
ליהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 110 מ.
לחומי רש"י 15 מ. להוסף 5 אחוזים דמי משדוח
לכל הזמנה.
להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

S. WALKOWSKI Kraków, Miodowa 22.

סוכנות "המצפה" באוסטריה היא בבית
Jos. Perlberger II. Rembrandtstr. 39 Wien.

סוכנות "המצפה" בטשכוב סלובקיה היא
Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA
Chelčický 7.